

Szkolny program wychowawczo - profilaktyczny dla Prywatnej Szkoły Podstawowej prowadzonej przez Fundację Szkolną DONA

Podstawa prawna – Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz.U. z 2017 r., poz. 59) oraz *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej* (Dz.U. z 2017 r., poz. 356).

Zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną na posiedzeniu 02.09.2017r.

WSTĘP

PSP nr 1 prowadzona przez Fundację Szkolną DONA realizuje program kształcenia i wychowania oparty na 5 punkcie Deklaracji o wychowaniu katolickim (opracowanej przez Sobór Watykański II): „*Między wszystkimi środkami szczególne znaczenie ma szkoła, która mocą swego posłannictwa kształtuje z wytrwałą troskliwością władze umysłowe, rozwija zdolność wydawania prawidłowych sądów, wprowadza w dziedzictwo kultury wytworzonej przez przeszłe pokolenia, kształci zmysł wartości, przygotowuje do życia zawodowego, sprzyja dyspozycjom do wzajemnego zrozumienia się stwarzając przyjazne współżycie wśród wychowanków różniących się charakterem i pochodzeniem; ponadto stanowi jakby pewne centrum, w którego wysiłkach i osiągnięciach powinny uczestniczyć równocześnie rodziny, nauczyciele, różnego rodzaju organizacje rozwijające życie kulturalne, obywatelskie, religijne, państwowe i cała społeczność ludzka.*”

PSP nr 1 ma na celu wszechstronny rozwój powierzonych uczniom. Oprócz wysokiego poziomu nauczania dba o wychowanie i rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży. Podejmuje starania, aby uczniowie harmonijnie rozwijali swoją osobowość, zwiększali wiedzę, umiejętności, sprawność fizyczną oraz nauczyli się rozumieć i odczuwać sztukę.

Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny obejmuje treści i działania wychowawcze skierowane do uczniów, a także treści i działania profilaktyczne dostosowane do potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży, skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. Takie połączenie obu programów uwzględnia całościowe oddziaływanie wychowawcze wraz z uzupełniającymi działaniami profilaktycznymi – zarówno wspieraniem dzieci i młodzieży w prawidłowym rozwoju, jak i zapobieganiem zachowaniom niepożądanym.

ŚRODOWISKO SZKOLNE

W obu szkołach uczniowie wywodzą się z rodzin dbających o rozwój swoich dzieci. Czasami zdarzają się sytuacje, gdy system wartości domu rodzinnego jest częściowo inny, niż ten w oparciu o który działa szkoła. Powoduje to nieporozumienia, a w konsekwencji stwarza sytuacje konfliktowe z udziałem uczniów. Jednak zdecydowana większość rodzin skutecznie wspiera szkołę w zakresie działań charytatywnych, promowania zdrowego trybu życia oraz budowania odpowiednich relacji międzyludzkich.

Duża część uczniów trafia do klasy pierwszej szkoły podstawowej z wyraźnie ukształtowanym dobrym podejściem do sposobu spędzania wolnego czasu oraz ze znajomością zasad dobrego wychowania. Uczniowie, którzy przychodzą do naszej szkoły w trakcie trwania roku szkolnego powoli dostosowują się do zachowań obowiązujących w szkole oraz wykształcają odpowiednie nawyki uczenia się. Dążymy, by każdy uczeń maksymalnie wykorzystał swoje uzdolnienia w procesie dydaktycznym oraz wychowawczym.

W szkole wszyscy nauczyciele oraz psycholog szkolny tworzą zespół zajmujący się kształtowaniem postaw uczniów. Osobą odpowiedzialną za jego pracę jest nauczyciel wychowania do życia w rodzinie. Działania zespołu nastawione są na profilaktykę. Od lat całe grono szczególną uwagę zwraca na relacje zachodzące między uczniami. Wychowawcy na bieżąco współpracują z innymi nauczycielami, rodzicami i psychologiem szkolnym.

Treść działań profilaktycznych dostosowano do podstaw programowych obowiązujących w szkole podstawowej, do problemów wychowawczych występujących na terenie szkoły (używanie wulgaryzmów, słowne zaczepki, przepychanki, niechęć niektórych uczniów do aktywności fizycznej i umysłowej, skłonność do nadużywania elektronicznych środków komunikacji) oraz oczekiwań rodziców.

DIAGNOZA

Analizując przebieg rozmów prowadzonych z uczniami, rodzicami i nauczycielami możemy stwierdzić, że **uczniowie naszej szkoły znajdują się w tzw. grupie niskiego ryzyka**, to znaczy są osobami nie podejmującymi zachowań ryzykownych. Do zachowań ryzykownych zalicza się:

- palenie tytoniu,
- używanie alkoholu,
- używanie innych środków psychoaktywnych,
- uzależnienia,
- wczesna aktywność seksualna,
- zachowania agresywne i przestępcze,
- porzucenie nauki,
- ucieczki z domu,
- stosowanie diet przez nastolatków, itp.”¹

Wydaje się, że to wypływa głównie ze sprzyjającego środowiska rodzinnego naszych uczniów. „Wśród czynników ryzyka (cechy, sytuacje, warunki sprzyjające powstawaniu zachowań ryzykownych) należy wymienić następujące: konflikty rodzinne, słaba więź emocjonalna z rodzicami, maltretowanie w dzieciństwie, traumatyczne wydarzenia życiowe, skrajna nędza, problemy szkolne, niska samoocena, niedojrzałość emocjonalna, problemy interpersonalne, upośledzenie fizyczne, niekompetencja społeczna, brak zinternalizowanej hierarchii wartości.”² *Rodziny naszych uczniów potrafią uruchamiać czynniki chroniące* (cechy, sytuacje, warunki zwiększające odporność na działanie czynników ryzyka) *swoje dzieci*. „Czynniki chroniące działają w rozmaity sposób: bezpośrednio zmniejszają poziom dysfunkcji, wchodzi w interakcje z czynnikami ryzyka łagodząc ich wpływy, przerywają łańcuch czynników pośredniczących, poprzez który działa czynnik ryzyka. Wg. badań Hawkinsa (1992), potwierdzonych przez innych badaczy, do czynników chroniących zaliczamy:

- silną więź emocjonalną z rodzicami,
- zainteresowanie nauką szkolną i własnym rozwojem,
- regularne praktyki religijne,
- skłonność do respektowania norm, wartości i autorytetów społecznych,
- przynależność do pozytywnej grupy rówieśniczej.”³

Biorąc pod uwagę całokształt sytuacji nasz **program** w części dotyczącej działań profilaktycznych będzie zawierał się **na poziomie profilaktyki pierwszorzędowej, czyli sprzedającej**. W dużej mierze obszary podejmowanych działań przenikają się.

SZKOLNY PROGRAM WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY

Celem strategicznym szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego, zgodnie z misją szkoły, **jest wspieranie wszechstronnego rozwoju powierzonych uczniów**. Ukierunkowane jest ono na rozwój fizyczny, emocjonalny, intelektualny, moralny i społeczny. Istotne jest, że program ten zawiera działania, które w systemowy sposób będą angażować wszystkich uczniów i ich rodziców oraz całe środowisko szkolne.

Założenia PSP nr 1 są realizowane poprzez:

1. Wychowanie polegające na:
  - a. formowaniu osobowości uczniów w oparciu o tradycyjne wartości chrześcijańskie,
  - b. stymulacji do życia w prawdzie i poczuciu odpowiedzialności za własne słowa i czyny,
  - c. kształtowaniu postaw tolerancji wobec innych dróg dochodzenia do prawdy, innych zachowań i innych światopoglądów,
  - d. rozwijaniu współdziałania w grupie,
  - e. budzeniu wrażliwości na potrzeby innych i skuteczne przychodzenie im z pomocą,
  - f. rozbudzaniu szacunku do państwa, narodu i jego historii,
  - g. wytworzeniu nawyku uczestniczenia w życiu kulturalnym miasta,
  - h. budzeniu wrażliwości na potrzeby środowiska naturalnego,

¹ J. Szymańska, „Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej profilaktyki”.

² op. cit.

³ op. cit.

- i. pobudzaniu aktywności twórczej,
  - j. podejmowaniu działań związanych z poznawaniem przez uczniów miejsc, wydarzeń oraz postaci ważnych dla pamięci narodowej, a także obchodami najważniejszych świąt narodowych i kultywowaniu symboli państwowych.
2. Zwiększanie wiedzy i umiejętności dzięki:
- a. wybraniu programów nauczania korzystnych dla realizacji założeń PSP nr1,
  - b. zwiększeniu ilości godzin przeznaczonych na realizację programu nauczania w stosunku do ramowego programu nauczania dla szkół podstawowych,
  - c. utworzeniu wewnątrzszkolnego systemu oceniania odpowiadającego realizowanym celom,
  - d. dostosowaniu wymaganych treści i umiejętności do indywidualnych możliwości uczniów,
  - e. stosowaniu różnorodnych metod nauczania, służących rozwijaniu samodzielnego myślenia,
  - f. rozbudzaniu ciekawości poznawczej ukierunkowanej na dogłębne zrozumienie praw rządzących otaczającym nas światem,
  - g. nauczaniu języka angielskiego od I klasy szkoły podstawowej oraz rozpoczęciu nauki języka niemieckiego lub hiszpańskiego od klasy VI,
  - h. przeprowadzaniu lekcji z przedmiotów przyrodniczych oraz informatyki w odpowiednio wyposażonych pracowniach z dostępem do Internetu,
  - i. uczestnictwu w obowiązkowych wycieczkach edukacyjnych,
  - j. stworzeniu optymalnych warunków do nauki w małych klasach,
  - k. umożliwieniu uczniom uczestnictwa w różnorodnych zajęciach pozalekcyjnych,
  - l. zachęcaniu do udziału w różnych konkursach przedmiotowych i artystycznych.
3. Stymulowanie rozwoju fizycznego uczniów poprzez realizowanie poszerzonego programu wychowania sportowego: zajęcia na sali gimnastycznej, basenie oraz lodowisku. W ramach obowiązkowych zajęć organizowana jest corocznie nauka i doskonalenie jazdy na nartach.
4. Działania nastawione na profilaktykę uprzedzającą:
- a. wytworzenie nawyków prowadzenia zdrowego trybu życia,
  - b. przekonanie uczniów o szkodliwości uzależnień dla zdrowia fizycznego i psychicznego,
  - c. ochrona środowiska naturalnego,
  - d. nabycie umiejętności zachowania ostrożności przy kontaktach z nieznanymi ludźmi i zwierzętami,
  - e. wytworzenie nawyku przestrzegania zasad bezpiecznego poruszania się oraz korzystania ze sprzętu domowego,
  - f. osiągnięcie ważnych umiejętności psychologicznych, które pozwolą na lepsze radzenie sobie w różnych sytuacjach,
  - g. kształtowanie postaw tolerancji,
  - h. wytworzenie nawyku bezinteresownego przyjscia z pomocą innym,
  - i. podejmowanie działań mających na celu wykształcenie nawyku właściwego zachowania się dziecka w różnych sytuacjach,
  - j. nauczenie się współpracy z innymi, tak aby mieć wpływ na to co dzieje się w mojej klasie, szkole, w mojej miejscowości, w moim kraju i na świecie,
  - k. przygotowanie do życia w rodzinie,
  - l. zachęcenie do korzystania z zajęć dodatkowych organizowanych przez szkołę, w celu lepszego rozwoju.
  - m. wykształcenie umiejętności krytycznego odbioru mediów,
  - n. wyodrębnianie istotnych informacji z szumu informacyjnego,
  - o. wykształcanie umiejętności odpowiedzialnego korzystania z Internetu,
  - p. wzmocnienie poczucia własnej wartości poprzez ułatwianie odnoszenia sukcesu edukacyjnego,
  - q. doskonalenie porozumienia między rodzicami a dziećmi.

Cele szczegółowe wynikające z założonych działań nastawionych na profilaktykę uprzedzającą.

Cele szczegółowe	Sposób realizacji	Klasy	Osoby prowadzące	Termin
4.a Wytworzenie nawyków prowadzenia zdrowego trybu życia.				
a.1 Przyjmowanie prawidłowej postawy podczas pracy w domu i w szkole.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dopasowywanie ławek i krzeseł do wzrostu uczniów. 2. Przestrzeganie właściwej postawy podczas pracy w domu i w szkole, przy telewizorze i komputerze, w czasie zajęć pozalekcyjnych. 3. Dobór tekstów i ilustracji, pogadanki. 	I – VIII I	Nauczyciele i rodzice.	IX Cały rok.
a.2. Utrwalanie nawyków higienicznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspólne mycie rąk przed drugim śniadaniem, po zajęciach plastycznych, sportowych. 2. Zwracanie uwagi na zmianę obuwia. 3. Dobór tekstów i ilustracji, lektur, pogadanki, inscenizacje. 4. Dbanie o przestrzeganie higieny na obozach sportowych. 5. Treści wychowania do życia w rodzinie - zasady utrzymania higieny ciała w okresie dojrzewania; higiena intymna. 	I-III I-VIII I-VIII IV-VIII	Wychowawcy, nauczyciele WF, nauczyciel wychowania do życia w rodzinie, przyrody, biologii i techniki.	Cały rok.
a.3 Dbanie o własne zdrowie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Badania profilaktyczne. 2. Zwracanie uwagi na odpowiedni ubiór w zależności od pogody. 3. Dobór tekstów, lektur, pogadanki, dramy. 4. Spotkania z lekarzami (w klasie, gabinecie). 5. Znajomość uwarunkowań zdrowia człowieka zawarta w podstawie biologii. 	I – VIII	Lekarz i pielęgniarka wraz z rodzicami, nauczyciele przyrody, biologii i techniki oraz wychowawcy.	Według harmonogramu.
a.4 Kształtowanie nawyków higienicznego i kulturalnego spożywania posiłków.	Wspólne spożywanie posiłków (śniadania, wigilie klasowe, śniadania wielkanocne, obiady w szkole, posiłki na obozach).	I - VIII	Wychowawcy, nauczyciel techniki, opiekun świetlicy.	Według planu
a.5 Kształtowanie nawyków racjonalnego żywienia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odwiedziny w sklepie ze zdrową żywnością. 2. Udział w akcji „Owoce w szkole”. 3. Prelekcja z degustacją. 4. Dobór tekstów i pogadanki. 5. Przygotowywanie zdrowych posiłków. 6. Układanie jadłospisów, konstruowanie piramid racjonalnego żywienia. 7. Zaburzenia żywieniowe typu anoreksja, bulimia. 	I – III I - VIII IV-VIII	Wychowawcy klas I – III nauczyciel przyrody, techniki, wychowania do życia w rodzinie, biologii.	Według planu
a.6 Uczestnictwo w różnorodnych formach aktywności zdrowotnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szkolne wyjazdy narciarskie, obozy sportowe. 2. Zajęcia na sali gimnastycznej, lodowisku i basenie. 3. Gimnastyka śródlekcyjna. 4. Pozaszkolne zajęcia sportowe. 	I - VIII	Nauczyciele wychowania fizycznego, wychowawcy i rodzice.	Cały rok.

a.7 Umiejętność organizacji czasu wolnego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja podstawy programowej wychowania fizycznego. 2. Dobór tekstów, lektur, pogadanki. 3. Zachęcanie do poszukiwania własnego hobby, rozwijania swoich zainteresowań i ich prezentacja. 4. Uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych. 5. Wycieczki szkolne, wyjścia do teatru, kina, muzeum, na koncerty, wystawy, spotkania z ciekawymi ludźmi. 	I - VIII	Nauczyciele wychowania fizycznego, przyrody, wychowania do życia w rodzinie oraz wychowawcy i rodzice.	Według planu.
4.b Przekonanie uczniów o szkodliwości uzależnień dla zdrowia fizycznego i psychicznego.				
b.1 Umysłowienie zagrożeń i konsekwencji palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ostrzeżenie przed przyjmowaniem narkotyków ukrytych w słodyczach, naklejkach. 2. Pogadanki na temat zagrożeń dla życia i zdrowia wynikających z zażywania narkotyków, dopalaczy, picia alkoholu, palenia papierosów. 3. Pokazy filmów dydaktycznych. 4. Przedstawienie chorób związanych z używkami, narkotykami i dopalaczami. 5. Referaty przygotowywane przez młodzież na temat wpływu różnych używek na organizm ludzki. 6. Dyskusje na temat konsekwencji stosowania używek. 7. Przyczyny uzależnień i ich konsekwencje w oparciu o literaturę i prasę młodzieżową. 	I – VIII	Wychowawcy, nauczyciel przyrody, biologii, chemii, wychowania do życia w rodzinie.	Według planu.
b.2 Spostrzeżenie, że uzależnieniem może być np. gra na komputerze, ciągłe używanie telefonu, kontrolowanie e-maili, portali, niekontrolowane zakupy, nadmierna potrzeba posiadania rzeczy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Burza mózgów” – „Jakie zmiany w nas może powodować uzależnienie”. 2. Dobór tekstów literackich, pogadanki. 3. Ustalenie zasad odnośnie używania w szkole sprzętu elektronicznego. 4. Warsztaty o tematyce jak korzystając z możliwości technologicznych nie popaść w uzależnienia. 	I - VIII	Wychowawcy, psycholog, rodzice, nauczyciel wychowania do życia w rodzinie.	Według planu.
4.c Ochrona środowiska naturalnego.				
c.1 Pobudzanie wrażliwości uczniów na piękno świata i wartość życia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obserwacje przyrodnicze w terenie. 2. Prezentacja filmów przyrodniczych. 3. Przedstawianie piękna przyrody w twórczości plastycznej. 4. Słuchanie jak przedstawiana jest przyroda w muzyce. 5. Dobór tekstów literackich, pogadanki. 6. Wycieczki szkolne. 7. Nauka piosenek. 	I – VIII	Wychowawcy klas I – III, nauczyciel języka, polskiego, przyrody, muzyki, biologii, geografii, opiekun świetlicy oraz rodzice.	Według planu.

c.2 Rozbudzanie ciekawości otaczającym nas światem.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obserwacja roślin i zwierząt. 2. Obserwacja zmian zachodzących w przyrodzie. 3. Zakładanie zielników. 4. Organizowanie wystaw przyrodniczych w klasach. 5. Przeprowadzanie prostych doświadczeń przyrodniczych. 6. Analizowanie odpowiednich tekstów i ilustracji, lektury, rozmowy, inscenizacje. 7. Wyjścia do muzeum i na wystawy oraz lekcje muzealne. 8. Wycieczki szkolne. 9. Zabawy i gry dydaktyczne. 10. Udział w konkursach (literackich, przyrodniczych, plastycznych, fotograficznych) 11. Przeprowadzanie doświadczeń przyrodniczych. 12. Czytanie i referowanie artykułów popularnonaukowych. 	I – VIII	Wychowawcy, nauczyciel przyrody, biologii, fizyki, chemii, geografii, wychowania fizycznego, plastyki.	Według planu.
c.3 Kształtowanie postawy szacunku do przyrody oraz odpowiedzialności za jej stan.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobór tekstów literackich, analiza historyjek obrazkowych, rozmowy, dramy. 2. Zajęcia terenowe o charakterze ekologicznym w okolicach szkoły i poza jej terenem. 3. Wyjazdy do parków krajobrazowych, parków narodowych i rezerwatów przyrody. 4. Konkursy ekologiczne (wiedza ekologiczna, projekt plakatu). 5. Wycieczki przyrodnicze (dbanie o utrzymanie czystości środowiska, poznanie zasad biwakowania i bezpiecznego rozpalania ogniska). 	I – VIII	Wychowawcy klas I – III, nauczyciel języka polskiego, przyrody, biologii, geografii, chemii, fizyki.	Według planu.
c.4 Uświadomienie wpływu człowieka na przyrodę.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyjścia i wyjazdy w teren - badanie stanu czystości powietrza, wody i gleby, stanu zdrowotnego lasów. 2. „Burza mózgów” na temat odpadów i potrzeby ich segregacji. 3. Dobór tekstów literackich, analiza rysunków i historyjek obrazkowych, rozmowy. 4. Plakat tematyczny (segregacja śmieci, oszczędność wody, energii elektrycznej, oczyszczanie ścieków). 5. Omówienie zasad segregacji śmieci i ścisłe ich przestrzeganie. 	I - VIII	Wychowawcy klas I – III, nauczyciel przyrody, biologii, geografii, chemii, fizyki.	Według planu.

c.5 Uświadomienie wpływu środowiska naturalnego na zdrowie człowieka.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zajęcia w terenie - zieleń miejska i lasy, a zdrowie człowieka. 2. Dobór tekstów literackich, rozmowy. 3. Lekcje w gospodarstwach ekologicznych. 4. Wycieczki szkolne. 5. Oglądanie filmów przyrodniczych o niezwykłych zjawiskach (np. trzęsienia ziemi, wulkany, powodzie, pożary, zagrożenia z kosmosu). 	I - VIII	Wychowawcy klas I – III, nauczyciel przyrody, biologii, geografii, chemii, fizyki.	Według planu.
4.d Nabycie umiejętności zachowania ostrożności przy kontaktach z nieznanymi ludźmi i zwierzętami.				
d.1 Utrwalanie przyjaznego stosunku ucznia do osób obcych z jednoczesnym zachowaniem pewnej ostrożności.	Dobór tekstów literackich i lektur, rozmowy, dramy.	I- III	Wychowawcy klas I – III oraz rodzice.	Według planu.
d.2 Kształtowanie przyjaznego stosunku do zwierząt z zachowaniem pewnej ostrożności w kontaktach z nimi.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobór tekstów literackich i lektur, pogadanki. 2. Gry i zabawy dydaktyczne, dramy. 3. Spotkanie z lekarzem weterynarii. 4. Wizyta w sklepie zoologicznym. 5. Spotkanie z miłośnikiem psów. 6. Spotkanie z policjantem. 7. Nauka piosenek. 8. Prace plastyczne. 	I– III	Wychowawcy klas I-III, osoby zaproszone do szkoły, rodzice.	Według planu.
4.e Wytworzenie nawyku przestrzegania zasad bezpiecznego poruszania się oraz korzystania ze sprzętu domowego				
e.1 Utrwalenie nawyków przestrzegania przepisów ruchu drogowego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozmowy, analiza ilustracji i historyjek obrazkowych, dobór tekstów literackich. 2. Zabawy i gry dydaktyczne, dramy, inscenizacje. 3. Poznanie podstawowych znaków drogowych. 4. Konkursy ze znajomości podstawowych przepisów ruchu drogowego i znaków drogowych. 5. Przygotowanie do egzaminu na kartę rowerową. 	I - III I - VIII IV-VIII	Wychowawcy klas I-III, nauczyciel techniki.	Według planu
e.2 Wytworzenie nawyków związanych z bezpiecznym poruszaniem się w grupie (po mieście i poza miastem).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przestrzeganie zasad w drodze na lodowisko, basen, salę gimnastyczną, w czasie wyjść do teatru, kina, muzeum oraz na szkolnych wycieczkach. 2. Analiza tekstów literackich i historyjek obrazkowych, rozmowy. 3. Zabawy dydaktyczne, dramy, 4. Pogadanki w czasie godzin wychowawczych. 	I - VIII	Wychowawcy, nauczyciele sprawujący opiekę.	Cały rok.
e.3 Zachowanie bezpieczeństwa na terenie szkoły.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przestrzeganie zasad bezpiecznego poruszania się po korytarzach, schodach i na podwórku szkolnym. 2. Projektowanie znaków obowiązujących w klasie, szkole w oparciu o poznane znaki drogowe. 3. Zabawy i gry dydaktyczne, dramy. 4. Przestrzeganie zasad dobrego wychowania w kontaktach z innymi. 	I - VIII	Nauczyciele.	Cały rok.

e.4 Posiadanie umiejętności zachowania bezpieczeństwa w czasie kąpieli, zabaw na śniegu i lodzie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie z zasadami bezpiecznego zachowania się uczniów w czasie przeprowadzania zajęć na basenie i lodowisku. 2. Przestrzeganie zasad bezpiecznego uprawiania sportów letnich i zimowych. 	I - III	Wychowawcy klas I- III, nauczyciele wychowania fizycznego.	Według planu.
e.5 Wytworzenie nawyku poprawnego korzystania z urządzeń technicznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie się z instrukcjami obsługi, budową, zasadami działania i obsługą domowych urządzeń technicznych. 2. Oglądanie filmów edukacyjnych. 3. Dobór tekstów literackich, analiza ilustracji i historyjek obrazkowych. 4. Lekcje organizowane przez zakłady energetyczne i udział w konkursie na temat bezpiecznego korzystania z urządzeń elektrycznych. 	I - VIII	Nauczyciel techniki, wychowawcy klas I –III oraz rodzice.	Według planu.
e.6 Zapobieganie zaprószenia ognia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Omawianie tekstów literackich, ilustracji i historyjek obrazkowych, rozmowy. 2. Oglądanie filmów edukacyjnych. 3. Wizyta u strażaków. 	I - III	Wychowawcy klas I-III.	Według planu.
e.7 Upowszechnianie wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń i sytuacji nadzwyczajnych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Omawianie tekstów literackich, ilustracji i historyjek obrazkowych, rozmowy. 2. Oglądanie filmów edukacyjnych. 	I - VIII	Nauczyciele, w tym nauczyciel edukacji do bezpieczeństwa.	Według planu.
4.f Osiągnięcie ważnych umiejętności psychologicznych, które pozwolą na lepsze radzenie sobie w różnych sytuacjach.				
f.1 Doskonalenie umiejętności rozpoznawania i wyrażania swoich uczuć oraz akceptowanie uczuć innych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Warsztaty na temat rozpoznawania uczuć. 2. Dobór tekstów literackich i lektur, ocena postępowania bohaterów, analiza historyjek obrazkowych. 3. Zabawy integracyjne, dramy. 4. Wykorzystywanie tej umiejętności na co dzień. 5. Wyrażanie własnych przeżyć i bohaterów lektur w pracach plastycznych i literackich. 	I - III I - VIII	Psycholog, nauczyciele.	Według potrzeb. Według planu.
f.2 Kształtowanie poczucia własnej wartości.	Ankieta: „Moje mocne strony”	III	Wychowawca	Według planu,
f.3 Nabywanie umiejętności opierania się naciskom innych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ocena postępowania bohaterów lektur, rozmowy. 2. Wykorzystywanie tej umiejętności na co dzień. 	I - VIII	Nauczyciele.	Według planu. Według potrzeb.
f.4 Rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów i konfliktów.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobór tekstów literackich i lektur. 2. Analiza historyjek obrazkowych. 3. Zabawy dydaktyczne i integracyjne, dramy. 4. Stosowanie tej umiejętności w sytuacjach konfliktowych. 	I - VIII	Wychowawcy, nauczyciel wychowania do życia w rodzinie.	Według planu. Według potrzeb.

f.5 Wdrażanie do wyrażania swoich sądów i podejmowania decyzji.	1. Ocena postępowania bohaterów literackich i lektur. 2. Klasowy sąd nad bohaterem książki (przygotowanie argumentów za i przeciw, próba wydania wyroku). 3. Stosowanie tej umiejętności w praktyce. 4. Organizowanie debat wzorowanych na debatach oxfordzkich.	I-VIII VI-VIII	Nauczyciele.	Według planu. Cały rok.
f.6 Kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem.	1. Dobór tekstów literackich i lektur, rozmowy. 2. Ćwiczenia śródlekyjne. 3. Stosowanie tej umiejętności w praktyce. 4. Warsztaty ćwiczące techniki radzenia sobie ze stresem.	I-VII IV, VIII	Wychowawcy i rodzice, psycholog	Według planu. Cały rok.
4.g Kształtowanie postaw tolerancji.				
g.1. Kształtowanie postaw tolerancji w stosunku do najbliższego otoczenia.	1. Dobór tekstów literackich i lektur, rozmowy. 2. Stosowanie tej umiejętności w praktyce szkolnej.	I - VIII	Nauczyciele i rodzice.	Cały rok.
g.2 Kształtowanie postawy otwartości na innych.	1. Udział w Akademii Filmowej. 2. Dobór pozycji omawianych w czasie „Czytania z p. W. Bonowiczem”.	VII, VIII	Wychowawcy, poloniści.	Cały rok 2 razy w roku
4.h Wytworzenie nawyku bezinteresownego przyjęcia z pomocą innym.				
h.1 Indywidualne przychodzenie z pomocą kolegom i koleżankom.	1. Dobór tekstów literackich i lektur, rozmowy. 2. Zabawy integracyjne, dramy. 3. Wykorzystywania konkretnych sytuacji w klasie i w szkole.	I - VIII	Nauczyciele języka polskiego oraz wychowawcy.	Według planu. Według potrzeb.
h.2 Praca w zespole dla dobra innych.	1. Dobór tekstów literackich i lektur, rozmowy. 2. Wspieranie inicjatyw Samorządu Uczniowskiego (bal andrzejkowy, akcje charytatywne, konkursy dla uczniów). 3. - Kurs udzielania pierwszej pomocy.	I - VIII	Opiekun Samorządu Uczniowskiego, nauczyciele i rodzice.	Według potrzeb. Według ustalonego harmonogramu.
h.3 Kształtowanie postaw prospołecznych	1. Inicjowanie i przeprowadzania przez uczniów akcji charytatywnych. 2. Możliwość udziału w działaniach z zakresu wolontariatu – akcje szkolne i klasowe.	I - VIII	Opiekun Samorządu Uczniowskiego, nauczyciele i rodzice	Według potrzeb. Według ustalonego harmonogramu
4.i Podejmowanie działań mających na celu wykształcenie nawyku właściwego zachowania się dziecka w różnych sytuacjach.				
i.1 Umiejętność doboru stroju do sytuacji.	1. Zwracanie uwagi na odświętne ubranie podczas uroczystości szkolnych i wyjść do teatru, na koncerty. 2. Osobisty przykład nauczycieli.	I - VIII	Nauczyciele i rodzice.	Według potrzeb.
i.2 Odpowiednie zachowanie się uczniów w czasie wyjść szkolnych.	1. Zwracanie uwagi na zachowanie podczas zwiedzania muzeów, oglądania spektakli czy słuchania muzyki. 2. Osobisty przykład nauczycieli.	I - VIII	Nauczyciele i rodzice.	Według potrzeb.

i.3 Znajomość zasad obowiązujących przy spożywaniu posiłków.	1. Zwracanie uwagi w czasie wspólnych posiłków. 2. Osobisty przykład nauczycieli.	I - VIII	Nauczyciele, wychowawcy w świetlicy i rodzice.	Według potrzeb.
4.j Nauczenie się współpracy z innymi, tak aby mieć wpływ na to co dzieje się w mojej klasie, szkole, miejscowości, w moim kraju i na świecie.				
j.1 Przestrzeganie zasad i reguł ustalonych w pracy grupowej.	Ustalanie zasad pracy grupowej i konsekwentne ich przestrzeganie.	I - VIII	Nauczyciele.	Cały rok.
j.2 Poznawanie organizacji życia społecznego.	1. Praca w Samorządzie klasowym. 2. Praca w Samorządzie Szkolnym. 3. Kontakty z organizacjami charytatywnymi. 4. Spotkania z wolontariuszami. 5. Realizacja podstawy programowej historii i społeczeństwa.	I - VIII IV-VIII	Wychowawcy, nauczyciele historii, WOS.	Według planu.
j.3 Ukształtowanie nawyku interesowania się potrzebami grupy oraz myślenia nad sposobami realizacji tych potrzeb.	1. Otwarte dyskutowanie o problemach wewnątrz klasowych. 2. Stwarzanie sytuacji, w których uczniowie mają możliwość samodzielnego realizowania swoich potrzeb.	I - VIII	Wychowawcy, nauczyciele historii, WOS.	Według planu.
j.4 Nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami z innych szkół.	Wymiana korespondencji.	I - VIII	Wychowawcy, nauczyciele j. angielskiego.	Według możliwości.
4.k Przygotowanie do życia w rodzinie.				
k.1 Ukazanie wagi ciągłości tradycji rodzinnej.	- Rysowanie drzewa genealogicznego. - Nazwy pokrewieństwa członków rodziny. - Pogadanki o rodzicach, ich przodkach, rodzeństwie dzieci na lekcjach wychowawczych.	IV-VIII	Wychowawcy, nauczyciel historii, wychowania do życia w rodzinie.	Według planu.
k.2 Poznawanie organizacji życia społecznego.	1. Pojęcie rodziny - burza mózgów. 2. Role członków rodziny- przykłady z literatury. 3. Sposoby okazywania szacunku i wdzięczności członkom rodziny- drama. 4. Dom moich marzeń. 5. Dyskusje i pogadanki na temat szczęścia w rodzinie.	I - VIII	Wychowawcy, nauczyciel wychowania do życia w rodzinie, przyrody i rodzice.	Według planu.
k.3 Przekazywanie informacji o macierzyństwie i ojcostwie.	1. Dziecko jako wartość w życiu rodziny. 2. Budowa i funkcjonowanie układu płciowego mężczyzny i kobiety- plansze dydaktyczne, filmy. 3. Przebieg i higiena ciąży. 4. Rozwój człowieka od zapłodnienia do porodu- literatura, plansze, filmy, modele dziecka w fazie prenatalnej. 5. Rola matki i ojca, świadome macierzyństwo i ojcostwo.	IV-VIII	Nauczyciel wychowania do życia w rodzinie, przyrody, biologii i rodzice.	Według planu.

4.l Korzystanie z zajęć dodatkowych w celu lepszego rozwoju.				
I.1 Korzystanie z zajęć dodatkowych organizowanych przez szkołę.	1. Zachęcanie do udziału w szkole kołach zainteresowań i pracy świetlicy. 2. Ukazywanie możliwości utworzenia dodatkowych zajęć dla osób zainteresowanych. 3. Obowiązkowe uczestnictwo w zajęciach dla dyslektyków.	I - VIII	Wychowawcy i opiekunowie kółek.	Według planu.
I.2 Zaangażowanie ucznia w dodatkowe zajęcia edukacyjne poza szkołą.	1. Osobiste zainteresowanie wychowawcy. 2. Stwarzanie sytuacji, w której uczeń może się podzielić swoimi osiągnięciami pozaszkolnymi.	I - VIII	Wychowawcy, nauczyciel wychowania do życia w rodzinie, przyrody i rodzice.	Według potrzeb.
4.m Wykształcenie umiejętności krytycznego odbioru mediów.				
m.1 Rozpoznawanie różnych komunikatów medialnych i rozumienie języka mediów.	Realizacja podstawy programowej edukacji czytelnicy i medialnej.	IV-VIII	Nauczyciele języka polskiego.	Według planu.
m.2 Nabycie umiejętności krytycznego czytania tekstu.	Analiza różnorodnych tekstów.	I - VIII	Nauczyciele.	Według potrzeb.
m.3 Ukazanie możliwości manipulowania odbiorcami przekazu medialnego.	1. Dyskusja na temat roli reklam oraz dlaczego niektóre reklamy są prawnie zabronione. 2. Manipulacja danymi statystycznymi.	V- VIII VI-VIII	Nauczyciele. Nauczyciel matematyki.	Według planu.
4.n Wyodrębnianie istotnych informacji z szumu informacyjnego.				
n.1 Nabycie umiejętności czytania tekstu ze zrozumieniem.	1. Omówienie na lekcji w jaki sposób czytać tekst z danego przedmiotu. 2. Dyskusja nad samodzielnie przeczytanymi tekstami.	IV-VIII	Nauczyciele.	Wrzesień. Według potrzeb.
n.2 Ukazanie wartości słowa.	1. Burza mózgów- „Słowo może budować lub burzyć”. 2. Omówienie odpowiedzialności prawnej i moralnej autora za słowo.	IV-VIII	Wychowawcy, nauczyciel WOS.	Według planu.
n.3 Nabycie umiejętności korzystania z zasobów Internetu.	1. Zapoznanie uczniów z wiarygodnymi stronami. 2. Wypracowywanie umiejętności weryfikowania prawdziwości znajdowanych informacji.	IV-VIII	Nauczyciele	Według planu.
4.o. Wykształcanie umiejętności odpowiedzialnego korzystania z Internetu.				
o.1 Wytworzenie nawyku bezpiecznego korzystania z Internetu.	1. Rozpoznanie korzyści i zagrożeń płynących z Internetu. 2. Warsztaty dotyczące bezpieczeństwa w sieci. 3. Prawa autorskie w Internecie.	I-VIII	Nauczyciel informatyki, osoby zajmujące się zagrożeniami, wychowawcy, rodzice.	Według planu.

o.2 Wykształcanie umiejętności radzenia sobie ze zjawiskiem przemocy w Internecie.	1. Omówienie zjawiska cyberprzemocy, a szczególnie cyberbullyingu. 2. Specjalistyczne warsztaty.	IV-VIII	Nauczyciel informatyki, wychowania do życia w rodzinie, osoby zajmujące się zagrożeniami, wychowawcy, rodzice.	Według planu
o.3 Wytwarzanie nawyku ochrony wizerunku swojego i innych w Internecie.	1. Rozmowa o skutkach umieszczania w sieci nieodpowiednich zdjęć, filmów, itp. 2. Prawna odpowiedzialność za naruszenie cudzego wizerunku. 3. Poszerzanie świadomości wpływu dzisiejszych działań w świecie wirtualnym na kształtowanie w przyszłości wizerunku w świecie realnym.	V-VIII	Nauczyciel informatyki, wychowania do życia w rodzinie, osoby zajmujące się zagrożeniami, wychowawcy, rodzice.	Według planu
4.p Wzmocnienie poczucia własnej wartości poprzez ułatwienie odnoszenia sukcesu edukacyjnego.				
p.1 Dokonanie postępu edukacyjnego na miarę indywidualnych możliwości.	1. Warsztaty o tematyce jak nauczyć się uczyć. 2. Indywidualizowanie wymagań. 3. Docenianie pracy włożonej w naukę.	IV I-VIII	Psycholog. Nauczyciele.	Październik. Cały rok.
p.2 Przestrzeganie regulaminu oceniania.	Zachęcanie uczniów do korzystania ze statutowej możliwości poprawy ocen cząstkowych.	IV-VIII	Nauczyciele.	Według potrzeb.
p.3 Odniesienie sukcesu na terenie szkoły.	1. Organizowanie szkolnych konkursów oraz szkolnych etapów konkursów pozaszkolnych. 2. Nagłaśnianie sukcesów na stronie internetowej szkoły i facebooku oraz w Informatorze szkolnym.	I - VIII	Nauczyciele.	Według potrzeb.
p.4 Odniesienie sukcesu w konkursach organizowanych przez inne instytucje.	1. Zgłaszanie uczniów do konkursów 2. Pomoc w przygotowaniu merytorycznym. Nagłaśnianie sukcesów na stronie internetowej szkoły i facebooku oraz w Informatorze szkolnym.	I - VIII	Nauczyciele.	Według potrzeb.
4.q Doskonalenie porozumienia między rodzicami a dziećmi.				
q.1 Doskonalenie porozumienia.	1. Wymiana doświadczeń w czasie wywiadówek (spotkań indywidualnych) pomiędzy rodzicami, uczniami i wychowawcą. 2. Organizowanie dla rodziców spotkań z psychologiem w celu usprawnienia komunikacji z dziećmi.	I - VIII	Wychowawcy Psycholog.	W czasie spotkań z rodzicami. Według zainteresowania rodziców.

